

Til: Forhandlingsdelegasjonene – ny regjeringsplattform

Fra: Kollektivtrafikkforeningen
NHO Transport
NHO Sjøfart
Spekter
Fagforbundet
Fellesforbundet
Norsk Jernbaneforbund
Yrkestrafikkforbundet

Tema: Styrking av den fylkeskommunale kollektivtrafikken

Dato: 27.09.21

De rød-grønne partiene kom samlet sett styrket ut av Stortingsvalget 13.09.21 og kan nå danne en flertallsregjering. Klima- og miljøutfordringene har vært ett av de aller viktigste temaene i valgkampen, og de rød-grønne partiene har gitt klima- og miljøspørsmålet en svært høy prioritet. I tillegg er de rød-grønne partiene de fremste garantistene for attraktive og omfattende velferdstjenester.

Skal man innfri klima- og miljøforpliktelsene, er det viktig å øke kollektivandelen via et velfungerende og omfattende kollektivtilbud. I tillegg er kollektivtilbudet et viktig velferdsgode. Alle parter innen den fylkeskommunale kollektivtrafikken vil i denne forbindelse gjøre de fremtidige regjeringspartiene oppmerksomme på at sektoren nå står overfor et vanskelig veiskille. Antall reisende har vært redusert med 35 til 50 prosent under Covid-19-pandemien, og bilen har økt sin andel av transportproduksjonen.

Det vil ta tid å få tidligere kollektivreisende tilbake, og kollektivaktørene ber dermed om en overgangsfinansiering første halvår 2022. Hvis ikke, kan sektoren bli tvunget til å redusere rutetilbudet dramatisk. Et slikt kutt vil gjøre det enda vanskeligere å vinne tilbake tidligere kollektivandeler og dermed bidra til at Norge klarer å innfri sine klima- og miljøforpliktelser.

1. Situasjonen før Covid-19

Kollektivtrafikken var inne i en svært positiv utvikling frem til Covid-19-pandemien nådde Norge 12.03.20. Antall kollektivreiser økte med 25 prosent fra 2015 til og med 2019, og brukernes tilfredshet var økende. Samtidig ble bilens andel av total transportproduksjon redusert fra 83,1 prosent i 2010 til 76,0 prosent i 2019. Denne forskyvningen mellom transportmidlene bidro til å redusere klima- og miljøutfordringene, men det var likevel kjøproblemer inn og ut av de store byene.

2. Covid-19

Da Covid-19-pandemien traff Norge 12.03.20, ble den fylkeskommunale kollektivtrafikken umiddelbart definert som en samfunnskritisk funksjon. Dette medførte at rutetilbudet skulle opprettholdes for å transportere medarbeidere i andre kritiske samfunnsfunksjoner. Andre reisende ble bedt om ikke å reise kollektivt, noe som medførte at antall reisende i lange perioder ble redusert med 35 til 50 prosent. Billettinntektene ble også betydelig redusert, og kollektivnæringen er glad for at et samlet Storting og regjering så langt har kompensert fylkeskommunene for disse tapene.

3. Post Covid-19

Forhåpentligvis vil Covid-smitten gå raskt nedover, og antall vaksinerte vil øke de kommende ukene. Dermed kan de nasjonale restriksjonene fjernes, og det kan i stedet satses på lokale tiltak ved mindre smitteutbrudd. Ifølge en analyse gjort av Urbanet Analyse - Asplan Viak AS for KS vil folks reisemønster og -behov ha endret seg etter halvannet år med restriktive Covid-19-tiltak. Fortsatt hjemmekontor, frykt for trengsel og fortsatt bilbruk vil føre til færre reisende i kollektivtrafikken ved gjenåpningen.

Økt bruk av privatbil på bekostning av kollektivtrafikk vil medføre økte køer, noe som ikke er samfunnsøkonomisk lønnsomt. Kø hindrer også nyttetransporten, og reduserer fremkommeligheten for bussene slik at disse blir mindre produktive og attraktive som kollektivmiddel. Overgang til elbil hjelper heller ikke siden disse medfører andre skadekostnader som støy, veislitasje, kø og ulykker.

Økt satsing på kollektivtrafikk er eneste løsning for å unngå en slik negativ utvikling. For å lykkes med dette, må aktørene satse offensivt på å få tilbake tidligere kollektivreisende og å rekruttere nye brukergrupper. Dette krever at kollektivtrafikkens attraktivitet styrkes og at kunder oppfatter kollektivreiser som trygt. Det er også viktig å arbeide med reisendes holdninger og fremheve behovet for at alle bidrar aktivt til oppfyllelse av klimamålsetningene.

4. Behov for støtte i en overgangsperiode

Det vil ta en viss tid før kundene har tilpasset seg post-covid-19 og bransjen ser hvordan den "nye normalen" blir. Denne perioden må brukes til å:

- Kartlegge nye reisemønstre, -behov og ønsker
- Utvikle nye billetteringsprodukter tilpasset nye reisemønstre-, behov og ønsker
- Justere rutetilbudet i henhold til nye reisemønstre-, -behov og -ønsker
- Informasjons- og holdningsskapende arbeid for å øke bevisstheten om kollektivtrafikkens fordeler

Storting og regjering har allerede bevilget midler til å dekke størsteparten av tapte billettinntekter for 2021. Kollektivaktørene ber imidlertid om omstillingsmidler for en overgangsperiode, som sannsynligvis vil vare fra januar til juli 2022. En slik ordning vil bidra til at kollektivbransjen blir bedre rustet til å gi kundene et godt tilbud så snart de har tilpasset

sitt reisemønster. **Vi ber om at dette blir et viktig punkt ved ny regjerings gjennomgang av forslag til statsbudsjett for 2022.**

5. Forslag til formulering i Regjeringserklæringen

Kollektivaktørene anmoder også de nye regjeringspartiene om å anerkjenne kollektivtrafikkens betydning med hensyn til å innfri klima- og miljøforpliktelsene, bedre fremkommeligheten i trafikken og styrke samfunnsøkonomien. I tillegg er kollektivtrafikken et offentlig velferdsgode, som er spesielt viktig for grupper med dårlig økonomi og uten tilgang til bil.

Vi anmoder derfor regjeringspartiene om å styrke kollektivtrafikken via følgende punkt i regjeringsplattformen:

Høy kollektivandel er et viktig virkemiddel for at Norge skal oppfylle sine klima- og miljøforpliktelser.

Regjeringen vil:

- *tilføre kollektivtrafikken ressurser slik at fylkeskommunene kan tilby et omfattende og attraktivt kollektivtilbud som et viktig velferdsgode.*
- *videreføre nullvekstmålet for personbiltrafikken i større byregioner, og gi støtte gjennom bymiljøavtaler og belønningsordninger til utbygging og drift av kollektivtrafikk samt gang- og sykkelveier som fremmer måloppnåelse.*
- *utvide ordningen med byvekstavtaler til flere byområder.*

For mer informasjon, kontakt:

Olov Grøtting:	olov.grotting@kollektivtrafikk.no	91 82 05 10
Jon H. Stordrange	jon.stordrange@transport.no	41 50 67 70